

ما رابطه با آمریکا را می خواهیم چه کنیم | داریوش سجادی

دوشنبه 15 خرداد سال 68 یک روز بعد از درگذشت بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران وقتی رئیس جمهور وقت در اجلاس مهم خبرگان رهبری مشغول خواندن وصیت نامه «امام خمینی» بود زمانی که پاراگراف آخر وصیت نامه را با این فراز به پایان بُرد که:

«اکنون که من حاضرم، بعض نسبت‌های بی‌واقعیت به من داده می‌شود و ممکن است پس از من در حجم آن افزوده شود؛ لهذا عرض می‌کنم آنچه به من نسبت داده شده یا می‌شود، مورد تصدیق نیست مگر آن که صدای من یا خط و امضای من باشد، با تصدیق کارشناسان؛ یا در سیمای جمهوری اسلامی چیزی گفته باشم ... من در طول مدت نهضت و انقلاب به واسطه‌ی سالوسی و اسلام‌نمایی بعضی افراد، ذکری از آنان کرده و تمجیدی نموده‌ام که بعد فهمیدم از دغلبازی آنان اغفال شده‌ام. آن تمجیدها در حالی بود که خود را به جمهوری اسلامی متعهد و وفادار می‌نمایاندند و نباید از آن مسائل سوء استفاده شود؛ و میزان در هر کس حال فعلی او است»

یحتمل با خوانش این بخش از وصیت نامه «یک نفر» در گوشه‌ای از آن نشست تاریخی خبرگان «سورپرایز» شده و با تحیر و خویشتن دارانه «رشک و خشم» خود بابت هوشمندی امام را مهار و مدیریت می‌کرده! نامه‌ای که اکبر هاشمی رفسنجانی در مصاحبه خود با فصل نامه مطالعات بین‌المللی در بهار سال 91 خبر آن را برای نخستین بار در افکار عمومی مطرح کرد خواسته یا ناخواسته کلید واژه‌ای را در دسترس قرار داد تا از آن طریق کارشناسان بتوانند به فهم چیستی و چرایی بند آخر وصیت نامه امام خمینی نائل آیند. مطابق اظهارات آیت الله هاشمی رفسنجانی:

«من در سالهای آخر حیات امام(ره) نامه‌ای را خدمتشان نوشتم، تایپ هم نکردم. برای اینکه نمی‌خواستم کسی بخواند و خودم به امام دادم. در آن نامه هفت موضوع را با امام مطرح کردم و نوشتم که شما بهتر است در زمان حیات تان، اینها را حل کنید، در غیر این صورت ممکن است اینها به صورت معضلی سدّ راه آینده کشور شود. گردنه‌هایی است که اگر شما ما را عبور ندهید، بعد از شما عبور کردن مشکل خواهد بود... یکی از این مسایل رابطه با آمریکا بود. نوشتم بالاخره سبکی که الان داریم که با آمریکا نه حرف بزنیم و نه رابطه داشته باشیم،

قابل تداوم نیست. آمریکا قدرت برتر دنیا است. مگر اروپا با آمریکا، چین با آمریکا و روسیه با آمریکا چه تفاوتی از دید ما دارند؟ اگر با آنها مذاکره داریم، چرا با آمریکا مذاکره نکنیم؟ معنای مذاکره هم این نیست که تسلیم آنها شویم. مذاکره می‌کنیم اگر مواضع ما را پذیرفتند و یا ما مواضع آنها را پذیرفتیم، تمام است» هاشمی رفسنجانی همچنین با یادآوری حذف شعار «مرگ بر آمریکا» و اینکه امام با حذف این شعار موافق بودند و واکنش‌های تند بعدی و جوسازی‌های بعمل آمده در این خصوص تاکید می‌کند:

«تمام مطلب همان بود که نوشته بودم. الان هم دقیقاً یادم نیست که چه نوشتیم. به هر حال موافق نبودیم که در مجامع عمومی مرگ کسی را شعار دهیم.»

اکبر هاشمی رفسنجانی با بیان این خاطره بنوعی نشان داد که هر اندازه از فراست و ذکاوت سیاسی برخوردار بوده متقابلاً رهبر و مقتدایش از ایشان در ترازوی بغایت هوشمندانه تر و مصلحت اندیش تر قرار داشته است.

به اعتبار صدق کلام هاشمی در بیان این خاطره و با استناد به تاریخ مفروض نشست هاشمی با امام (4 فروردین 66) اکنون بهتر می توان چرائی اصلاح وصیت نامه و چیستی بخش اصلاح شده در وصیت نامه را توسط ایشان گمانه زنی کرد!

قدر مسلم آن است که به همان اندازه که هاشمی رفسنجانی زیرکی کرده و به اقرار خود نامه «ضرورت حل رابطه با آمریکا» را از مجاری غیر رسمی و حتی بدون تایپ (بمنظور سکرت ماندن) نزد امام برده بیش از آن هم بنیان گذار جمهوری اسلامی برخوردار از تیزبینی و فراست بوده و احتمال آن را داده تا در آینده بتوانند از چنین نامه هائی غیر رسمی و نامستند و با اتکای بر گفتگوهای جلسات خصوصی، نقل قول سازی کنند. لذا هوشمندانه بمنظور ممانعت از امکان چنان «جعل احادیثی» ابتکار عمل را به دست گرفته و علی رغم آنکه وصیت نامه خود را در بیست و دوم تیر ماه سال 62 لاک و مهر شده تحویل مجلس خبرگان داده بودند اما بصورتی غیر مترقبه در نوزدهم آذر ماه سال 66 ضمن باز پس گیری وصیت نامه و حک و اصلاح آن مجدداً اما این بار در «دو نسخه لاک و مهر شده» یک نسخه را به مجلس خبرگان عودت داده و نسخه دوم را به آستان قدس رضوی ارائه کردند.

اقدام امام خمینی از آن جهت حائز اهمیت است که ایشان با تاکید بر پاراگراف انتهائی وصیت نامه مانع از تکرار تراژدی مسبوق به سابقه «جعل حدیث» در جهان اسلام بعد از فوت رسول الله و ائمه شدند.

علی ایحال در مقطع فعلی تلاش نافرجام اکبر هاشمی رفسنجانی بمنظور اثبات موافقت امام خمینی برای بهبود مناسبات با آمریکا موید آن

است که «معظم له» در تمامی سال های گذشته چه قبل و چه بعد از امام، اساساً دلبستگی و شناخت و تقیدی به غایات و خطوط فکری خمینی و انقلاب خمینی و اسلام خمینی نداشته و تنها با اتخاذ «تقیه» مترصد فرصتی مناسب بوده تا برخلاف صراحت خمینی مبنی بر آنکه: ما رابطه با آمریکا را می خواهیم چه کنیم؟! معظم له تردستانه آن جمله را این گونه دوباره خوانی و القاء کنند که: ما رابطه با آمریکا را می خواهیم - چه کنیم!؟

۱۳۹۲ مهر ۱۷، چهارشنبه

داریوش سجادی / آمریکا

باشنده با شیطان | داریوش سجادی

ادعای اخیر «آیت الله هاشمی رفسنجانی» مبنی بر تحریر نامه محرمانه «لزوم مذاکره با آمریکا» و ارائه آن به آیت الله خمینی در سال های پایانی عمر ایشان، چنانچه حاکی از صحت باشد از مفاد چنین نامه ای بوضوح می توان اعتراف صادقانه «هاشمی» را در عدم شناخت بینش و منش و آرا و افکار و اعتقادات «امامی» را استحصال کرد که رفسنجانی مکرراً ادعای تلمذ در محضر ایشان را داشته همچنانکه کسر بزرگی از عمر خود را نیز در مسیر تحقق آرا و اهداف و خط و سلوک همان «امام» سپری کرده.

بنا به اظهارات آیت الله هاشمی رفسنجانی:

در سال های آخر حیات امام نامه ای را خدمت شان نوشتم، تایپ هم نکردم. برای اینکه نمیخواستم کسی بخواند و خودم به امام دادم. در آن نامه هفت موضوع را با امام مطرح کردم و نوشتم که شما بهتر است در زمان حیات تان، اینها را حل کنید، در غیر این صورت ممکن است اینها به صورت معضلی سدّ راه آینده کشور شود. گردنه هایی است که

اگر شما ما را عبور ندهید، بعد از شما عبور کردن مشکل خواهد بود... یکی از این مسایل رابطه با آمریکا بود. نو شتم بالاخره سبکی که الان داریم که با آمریکا نه حرف بزنی و نه رابطه داشته باشیم، قابل تداوم نیست. آمریکا قدرت برتر دنیا است. مگر اروپا با آمریکا، چین با آمریکا و روسیه با آمریکا چه تفاوتی از دید ما دارند؟ اگر با آنها مذاکره داریم، چرا با آمریکا مذاکره نکنیم؟ معنای مذاکره هم این نیست که تسلیم آنها شویم. مذاکره می‌کنیم اگر مواضع ما را پذیرفتند و یا ما مواضع آنها را پذیرفتیم، تمام است. (مصاحبه فصلنامه مطالعات بین المللی با هاشمی - بهار 91)

هاشمی رفسنجانی با اعلام خبر این نامه نگاری و افشای محتوای آن اولاً مرتکب یک خطای استراتژیک شد و اکنون عملاً خود را ملزم به پاسخگویی به یک پرسش کلیدی کرده مبنی بر آنکه:

بر اساس منطق مستتر در نامه ایشان، همان طور که دولت آمریکا را صرف نظر از ظلم و جنایت و ناحق‌اش و صرفاً به اتکای مسلط بودن و مستقر بودن و قدرتمند بودن می‌توان برسمیت شناخت و با آن مذاکره کرد! در این صورت چرا آقای هاشمی همین قاعده را شامل حکومت پهلوی نکرد و صرف نظر از لاحق و ظلم و جنایات آن نظام خودکامه چرا بجای سالها مبارزه با سلطنت پهلوی با ایشان در مقام حکومت مستقر و مسلط و قدرتمند حاکم بر ایران از باب گفتگو وارد نشد و بی دلیل سال های جوانی خود را در راه مبارزه با دربار در شتاند و سختی و شکنجه و زندان گذرانند؟ در حالی که ایشان و بنا به رویکرد مطمح نظرشان علی القاعده می‌توانستند با همان نسخه ای که برای ایالات متحده پیچیده اند ضمن گفتگو و تعامل با «دربار مستقر و مسلط و قدرتمند پهلوی» لااقل بخت خود را در تحقق یک زندگی در کنج خیر و عافیت به آزمونی تضمین شده می‌سپردند!

از سوی دیگر منطق به کار گرفته شده در نامه هاشمی رفسنجانی موید دور بودن ایشان با گوهر افکار و عقاید و سلوک عقیدتی - سیاسی بنیان گذار جمهوری اسلامی است.

اظهارات اخیر «سید حسن خمینی» در توصیف ابعاد شخصیت بنیان گذار جمهوری اسلامی موید آن می‌تواند باشد که درک «امام» و «سیره امام» لزوماً با مجالست در محضر ایشان حاصل نمی‌شود و می‌توان در جوار امام و در صغر سن کنار ایشان بالید و روئید و از معمرین و محرمین

هم مانوس تر با «امام» و «ماهیت امام» شد.

بنا بر اظهارات قابل وثوق «سید حسن»:

امام یک فقیه است. رفتار امام تماماً در محدوده قرائت فقهی امام است. ورود به سیاست برای امام، حجت فقهی دارد و پایبندی امام به فقه، در تمام مسائل شخصی و سیاسی و اجتماعی تبلور دارد و هرگز از این مساله دست برنمی‌دارد و لذا تحلیل امام بدون توجه به حیثیت فقه در آن بزرگوار، گمراه کننده است.

(دیدار کارکنان موسسه تنظیم و نشر آثار امام با سید حسن - 25 فروردین 91)

سید حسن خمینی در اظهارات خود دست بر روی یک نقطه اساسی گذاشته و بدین وسیله شاه کلید فهم خمینی و آداب و روحیه و گفتمان و کردار ایشان را در دسترس قرار داده.

آمریکا شیطان بزرگ است یکی از ناب ترین و مبنائی ترین اظهارات آیت الله خمینی طی دوران حیات سیاسی ایشان بود که ریشه در فهم و عقل فقهی ایشان در دنیای سیاست داشت.

برای فهم خمینی و درک منویات ایشان، گریزی از این واقعیت نیست که خمینی و ترمینولوژی خمینی را باید از بطن مبانی فقه و شریعت اسلام کشف و استخراج کرد.

این کمال کم لطفی است چنانچه تصریح «امام» بر شیطان بزرگ بودن آمریکا را تا سطح یک طعنه یا متلک سیاسی یک رجل سیاسی به دولت ایالات متحده تقلیل داد. قدر مسلم آن است که خمینی و ادبیات خمینی را باید در مقام یک مرجع تقلید و از بطن گویش و ادبیات فقیهانه ایشان کاوید و بر همین اساس است که توصیف ایشان از آمریکا در مقام شیطان بزرگ موید یک «عدم تجانس ساختاری» بین نظامی است که خمینی در مقام معمار آن نظام فونداسیون هایش را با بتون آرمه اسلام نابی پی ریخت که ماهیتاً در تضادی آنتاگونیستی با ساختار سیاسی و اقتصادی و فرهنگی ایالات متحده آمریکا است.

عدم تجانسی که تحت هیچ شرایطی ولو مستقر و مسلط و قدرتمند بودن «ایالات متحده آمریکا» امکان گفتگو و مفاهمه و هم زیستی مسالمت آمیز بین طرفین را میسر نمی کند.

عدم تطفن به مبانی فلسفی و دینی در ادبیات و ترمینولوژی خمینی تا آن اندازه استعداد تحیر دارد تا فردی مانند «هنری کیسینجر» وزیر خارجه اسبق ایالات متحده را ناچار به بیان این اعتراف صریح کند که:

آیت‌الله خمینی، غرب را با بحران جدی برنامه ریزی مواجه کرد، تصمیمات او آنچنان رعدآسا بود که مجال هر نوع تفکر و برنامه ریزی را از سیاستمداران و نظریه پردازان سیاسی می‌گرفت. هیچ کس نمی‌توانست تصمیمات او را از پیش حدس بزند، او با معیارهای دیگری، غیر از معیارهای شناخته شده در دنیا، سخن می‌گفت و عمل می‌کرد. گویی از جایی دیگر الهام می‌گرفت، دشمنی آیت‌الله خمینی با غرب، برگرفته از تعالیم الهی او بود. او در دشمنی خود نیز خلوص نیت داشت.

همچنانکه ظاهراً همین ناآشنائی با گویش و اندیشه خمینی از آن درجه از استعداد برخوردار هست تا برجسته ترین شاگرد و همراه ایشان را از درک گوهر کلام و مرام مقتدایش محروم کرده تا جائی که مشارالیه با درکی معوج از آمریکا ستیزی بنیان گذار جمهوری اسلامی، متقاضی مذاکره و بلکه ایجاد رابطه با ایالات متحده می شوند!

مُراد خمینی در مقام یک رهبر مذهبی و مرجع تقلید در انتخاب واژه «شیطان» برای معرفی ذات آمریکا شاه کلید فهم اندیشه آمریکا ستیزانه ایشان در انقلاب اسلامی است.

برای آیت‌الله خمینی در مقام یک معلم قرآن و تاسی به فحوای «آیه 34 سوره بقره» سرکشی و عدم متابعت شیطان از امریه خداوند در سجده بر انسان (وَإِذْ قُلْنَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ) تجلی نخستین برتربینی و کبر و تفاخر طلبی است.

شیطان در ترمینولوژی مذهبی نخستین نژادپرست و متکبر و خودبرتر بینی است که به اعتبار خلقت اش از «آتش» دون شان خود می دید تا بر یک برآمده از «خاک» سجده کند! بر همین مبنا نباید «آمریکا شیطان بزرگ است» را تا سطح نازل ادبیات سیاسی و طعنه و متلک های مصطلح و مرسوم بین رجال سیاسی فرو کاست.

خمینی با ابداع این مفهوم، خط سرخی را در حد فاصل انقلاب خود با سرحدات نظام تفاخر طلب و «خودبرتر بین» و «جهان کهنتر بین» مستقر در ایالات متحده کشید.

اظهارات اخیر «میت رامنی» نامزد حزب جمهوری خواه برای انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۲ در آمریکا نزدیک ترین و قابل دسترس ترین سند از روحیه تفاخر طلب و خودبرتر بین دولتمردان آمریکائی است که با تفرعنی شیطان می گوید:

«ما سرور جهانیم. خداوند این کشور (آمریکا) را پدید نیاورده که ملت آن دنباله‌رو باشند. تقدیر آمریکا این نیست که قدرتی برابر و متوازن میان قدرت‌های دیگر در جهان باشد. این قرن باید قرن آمریکا باشد. در چنین سده‌ای، ایالات متحده باید قوی‌ترین اقتصاد و ارتش دنیا را داشته باشد. در قرن آمریکا، ایالات متحده دنیای آزاد را هدایت می‌کند و دنیای آزاد، هدایت دیگر جهان را بر عهده دارد»

(سخنرانی انتخاباتی میت رامنی)

با چنین مختصاتی است که می توان بر این نکته اذعان داشت: آیت الله خمینی با توصیف آمریکا به «شیطان بزرگ» اقدام به معنایابی از هویت آمریکا کرد. هویتی که بالذات در احترام گذاشتن به شان و حقوق مرتبت دیگر ملت ها و دولت ها و فرهنگ ها ناتوان است. هر چند «هاشمی رفسنجانی» خوش بینانه خطاب به آیت الله خمینی نوشته:

با آمریکا مذاکره می‌کنیم اگر مواضع ما را پذیرفتند و یا ما مواضع آنها را پذیرفتیم، تمام است(!)

و هر چند خوش باورانه از بدون پاسخ ماندن نامه خود از جانب امام چنین تلقی کرده که:

اگر حرف هایم در مورد رابطه با آمریکا ایراد داشت امام پاسخ می داد. (هاشمی در دیدار با فراکسیون اقلیت مجلس فروردین 91)

و هر چند و برخلاف اظهارات آقای هاشمی رفسنجانی، نامه ایشان از جانب آیت الله خمینی بدون پاسخ نماند و ایشان یازده ماه قبل از وفات، در مورخه بیست و نهم تیر ماه سال 67 ذیل پیغام مهم و پر اهمیت شان بمناسبت پذیرش «قطعنامه 598 شورای امنیت» به صراحت خطاب به همه کسانی که مانند هاشمی رفسنجانی دغدغه مذاکره و رابطه با آمریکا را داشتند با کلام نافذ و جادویی خود پثرواکی را در کاربدهای سیاست جاری و ساری کرد که بعد از 32 سال از رحلت اش، آن

پژواک کماکان به صراحت و سلاست قابل استماع و استناد است:

بعضی مغرضین ما را به اعمال سیاست نفرت و کینه توزی در مجامع جهانی توصیف و مورد شماتت قرار می‌دهند؛ و با دلسوزیهای بی‌مورد و اعتراض‌های کودکانه می‌گویند جمهوری اسلامی سبب دشمنی‌ها شده است و از چشم غرب و شرق و ایادی‌شان افتاده است! که چه خوب است به این سؤال پاسخ داده شود که ملت‌های جهان سوم و مسلمانان، و خصوصاً ملت ایران، در چه زمانی نزد غربی‌ها و شرقی‌ها احترام و اعتبار داشته‌اند که امروز بی‌اعتبار شده‌اند!

آری، اگر ملت ایران از همه اصول و موازین اسلامی و انقلابی خود عدول کند و خانه عزت و اعتبار پیامبر و ائمه معصومین- علیهم السلام- را با دست‌های خود ویران نماید، آن وقت ممکن است جهان‌خواران او را به عنوان يك ملت ضعیف و فقیر و بی‌فرهنگ به رسمیت بشناسند؛ ولی در همان حدی که آنها آقا باشند ما نوکر، آنها ابرقدرت باشند ما ضعیف؛ آنها ولیّ و قیّم باشند ما جیره‌خوار و حافظ منافع آنها؛ نه يك ایران با هویت ایرانی- اسلامی؛ بلکه ایرانی که شناسنامه‌اش را آمریکا و شوروی صادر کند؛ ایرانی که ارا به سیاست آمریکا یا شوروی را بکشد و امروز همه مصیبت و عزای آمریکا و شوروی شرق و غرب در این است که نه تنها ملت ایران از تحت‌الحمايگی آنان خارج شده است، که دیگران را هم به خروج از سلطه جباران دعوت می‌کند. [\(پیغام آیت‌الله خمینی بمناسبت پذیرش قطعنامه 598 شورای امنیت\)](#)

قدر مسلم آن است که اینک و بعد از آنکه هاشمی رفسنجانی با گذشت بیش از 20 سال راز خود در نامه‌نگاری با «امام» را افشا کرد اکنون و با استناد به آن نامه، بخشی از تاریخ را می‌توان شفاف‌تر دید و فهمید مخاطب خاص «امام» در پیغام بمناسبت قبول قطعنامه 598 «چه کسی» بوده همچنانکه با توجه به ادبیات و گوشزدهای «امام» در پیغام مزبور می‌توان فهمید «هاشمی رفسنجانی» بمنظور متقاعد کردن «امام» متوسل به چه ادله و احتجاجاتی شده است.

داریوش سجادی/آمریکا